

Naamusa Mana Fincaani seenuu fi bahuu

Description

Kutaa darbe keessatti akkaata najaasa qulqulleessan, istinjaaâ€™™a fi istijmaara maal akka taâ€™™an ilaalle turre. Istinjaaâ€™™a jechuun bishaaniin qaama hormaataa fi taaâ€™™aa qulqulleessudha. Istijmaarri immoo wanta gogaa qulqulluun kan akka dhagaa fi sooftin of qulqulleessudha. Amma, asi gadiitti naamusa yeroo mana fincaani seenanii fi bahanii ni ilaalla.

Namni mana fincaani seenun fincaaâ€™™u ykn sagaraa bahuu barbaadu naamusa armaan gadi qabaachun isaaf barbaachisaadha:

1-Namoota irraa of dhoksuu fi fagaachu- Jaabir (radiyallahu anhu) akkana jechuun gabaase: Gaafa tokko Ergamaa Rabbii (SAW) waliin imala baane. Yeroo haajaa bahuu barbaadu, hanga eenyullee isa hin argineetti ni fagaata.â€™• [Sunan Abu Daawud 2](#)

2-Yommuu mana fincaani seenu hedan maqaa Rabbii dhayuu fi eeggumsa Isaa barbaadu- Namni gara mana fincaani seenu hedu akkana akka jedhu ni jajjabeefama:

Ø“Ü•Ø³Ü“Ü Ü•Ø§Ü„Ü„Ü‡] Ø§Ü„Ü„Ü“Ü‡Ü•Ü€Ü ÜŽÜ“ Ø¥Ü•Ü†Ü•Ü“Ü€ÜŠ Ø£ÜŽØ¹Ü€Ü“Ø°Ü•Ø“Ü
•Ü€ÜfÜŽ Ü Ü•Ü€Ü†ÜŽ Ø§Ü„Ü•Ø®Ü•Ü€Ü“Ü•Ø«Ü•Ü“ÜŽØ§Ü„Ü•Ø®ÜŽØ“Ø§Ø¹Ü•Ø«]
â€™œ[Bismillah] Allaahumma innii aâ€™™uuzu bika minal-khubsi wal-khabaaâ€™™is.â€™•

Maqaa Rabbiitiin. Yaa Rabbii sheyxaanota kormaa fi dhalaa irraa Siin eeggama.â€™• [Sahiih Al-Bukhaari 142](#)

Yommuu mana fincaaniti bahu immoo akkana jedha: Ø°Ü•Ü•Ü•Ø±ÜŽØ§Ü†ÜŽÜfÜŽ
â€™œGhufraanakaâ€™• (Araarama Kee barbaada.)â€™• [Sunan Ibn Maajah 318](#)

3-Yommuu mana fincaani seenan miila bitaatiin seenuu fi yommuu bahan immoo miila mirgaatin bahu.

4-Wanta zikriin Rabbii keessa jiruu of waliin qabanii mana fincaani seenu dhiisu. Yoo haajaaf taâ€™™e malee wanta maqaan Rabbii keessa jiruu qabatanii mana fincaanii seenun jibbamaadha. Garuu yeroo haajaa fi garmalee dirqisiisaa taâ€™™e, qabatanii seenuun homaa rakkoo hin qabu. Kan akka maallaqa waraqaa maqaa Rabbii keessatti barreefame, mobaayili maqaa Rabbii of keessaa qabdu. Wantoota kanniin alatti yoo dhiise, hatamu ykn dagatamuu dandaâ€™™u. Kanaafu, haala akkanaa kana keessatti wantoota kanniin qabatee mana fincaanii seenu dandaâ€™™a.

Musâ€™™hafa (Qurâ€™™aana) qabatanii mana fincaani seenun ni dhoowwama. Sababni isaas, Qurâ€™™aanni dubbii Rabbiiti. dubbii hundarra kabajamaa taâ€™™eedha. Isa qabatanii mana fincaani seenun immoo sadarka isaa gadi xiqqeessudha.[\[1\]](#)

5-Yeroo fincaaâ€™™an ykn sagaraa bahan gara qiblaatti fuula garagalchuu fi dugdaan itti garagaluu dhiisu-Dirreetti yommuu fincaaâ€™™an ykn sagaraa bahan, girdoo tokko malee gara qiblaa garagaluun hin hayyamamu. Ragaan kanaa hadiisa Abi Ayyuub Al-Ansaari gabaasedha: Ergamaan Rabbii (SAW)

akkana jedhan: â€œYommuu tokkoon keessan fincaaâ€™TMu ykn sagaraa bahuu, fuulan gara qiblaa hin garagaliniis dugdas itti hin garagalchin. Takkaa gara bahaa takkaa immoo gara dhiyaa garagalaa.â€™• Abu Ayyuub ni jedha: Yommuu Sooriyaa dhufnu, boolloon fincaanii gara qiblaatti garagalfamte hojjatamte. Nutis fuula keenya irraa garagalchina. Rabbiis araarama kadhanna.â€™• Sahiih Al-Bukhaari 144, Sahiih Muslim 264

Garuu mana keessatti yoo taâ€™TMee ykn isaa fi qilbaa jiddu wanti isa dhoksuu yoo jiraate, kana keessa rakkoon homaatu hin jiru. Ragaan kanaa hadiisa Ibn Umar (radiyallahu anhumaa) gabaasedha: Haajaa kiyya gariif xaaraa mana Hafsaa gubbaa bahe. Ergasii Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam), fuulaan gara Shaam qajeele dugda immoo gara qiblaa garagalche haajaa isaa kan bahu arge.â€™• [Sahiih Al-Bukhaari 148](#)

Ammas hadiisa biraa keessatti: Marwaan Al-Asfar ni jedha: Ibn Umar gara qiblaatti garagaluun gaala isaa jilbifachiisee. Ergasii kallatti sanitti taaâ€™TMee kan fincaaâ€™TMu arge. Anis ni jedhe: Yaa Abbaa Abdurahmaan! Kuni dhoowwamaa mitii?â€™• Innis ni jedhe, â€œEeyyen, kuni dirree qofa keessatti dhoowwame. Garuu si fi qiblaa jidduu wanti si haguugu yoo jiraate, homaa rakkoo hin qabu.â€™• [Sunan Abu Daawud 11](#)

Irra caalaan osoo mana keessa taâ€™TMellee gara qiblaatti garagalu dhiisudha. Rabbiin hundarra beeka.[\[2\]](#)

6-Haajaaf yoo taâ€™TMee malee dubbachuu dhiisuu- Ibn Umar akka gabaasetti: Namtichi tokko osoo Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) fincaaâ€™TMa jiruu irra darbee nagaha gaafate. Nabiyyinis deebii isatti hin deebisne.â€™• Sahiih Muslim 380

Salaama (nagaha) deebisuun waajiba (dirqama). Kanaafu, salaama deebisu dhiisun dubbachuun dhoowwaa akka taâ€™TMee agarsiisa. Keessumayyu zikrii Rabbii oltaâ€™TMaatin yoo taâ€™TMee, caalatti ni dhoowwama. Garuu haajaa dirqama isatti taâ€™TMee yoo dubbate, kan akka nama tokko qajeelchu ykn bishaan barbaadu fi kkf, kuni ni hayyamama. Rabbiin hundarra beeka.[\[3\]](#)

7-Karaa fi gaaddisa namootaa keessatti fincaaâ€™TMu fi sagaraa bahuu irraa of eeggachuu-Abu Hureyraan akka gabaasetti: Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhe: wantoota abaarsa namatti fidan lama irraa of eeggadhaa.â€™• Isaanis ni jedhan: â€œYaa Ergamaa Rabbii wantoonni abaarsa namatti fidan maalidhaa?â€™• Innis ni jedhe: karaa namoota keessatti yookiin gaaddisa isaanii jalatti haajaa bahuudha (Fincaaâ€™TMu fi sagaraa bahuudha).â€™• [Sunan Abu Daawud 25](#)

8-Iddoo nafa itti dhiqatanitti fincaaâ€™TMu irraa fagaachuu- keessumayyuu bishaan kan itti kuufamu yoo taâ€™TMee, kan akka gaandaa fi kkf. Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) namni bakka nafa itti dhiqatetti fincaaâ€™TMu irraa dhoowwe jira.â€™• [Sunan Abi Daawud 28](#)

9-Bishaan ciisaa keessatti fincaaâ€™TMu dhiisu-Bishaan ciisaan bishaan bakka tokkotti kuufamee turuudha. Hin yaaâ€™TMus, hin haaromfamus. Bishaan kuni qulqulluu taâ€™TMee namoonni akka itti fayyadamaniif Rasuulli (sallallahu aleyh wassallam) bishaan ciisu keessatti fincaaâ€™TMu irraa dhoowwanii jiru. Jaabir (radiyallahu anhu) akkana jedha: â€œErgamaan Rabbii (Sallallahu aleyh wassallam) bishaan ciisaa keessatti fincaaâ€™TMu irraa dhoowwanii jiru.â€™• [Sahiih Muslim 281](#)

10-Fixira fincaanii irraa of eeguu- Muslimni najaasaa irraa homtu akka isa hin tuqneef iddoo itti fincaaâ€™u filachu qaba. Iddoo jabaataa fincaan isatti fixiruutti fincaaâ€™u hin qabu.^[4] Akkasumas, akka fincaan isatti hin fixirreef dhaabbatee fincaaâ€™u irra taâ€™ee fincaaâ€™utu isaaf wayya.

Naamusa Mana Fincaanii seenu fi bahuu

1-Namoota irraa of dhoksuu fi fagaachu	3-Yommuu mana fincaani seenan miila bitaatiin seenuu fi yommuu bahan immoo miila mirgaatin bahu.	5-Yeroo fincaa'an ykn sagaraa bahan gara qiblaatti fuula garagalchuu fi duugdaan itti garagaluu dhiisu	7-Karaa fi gaddisa namootaa keessatti fincaa'u fi sagaraa bahuu irraa of eeggachuu	9-Bishaan ciisaa keessatti fincaa'u dhiisu
2-Yommuu mana fincaani seenu hedan maqaa Rabbii dhayuu fi eeggumsa Isaa barbaadu	4-Wanta zikriin Rabbii keessa jiruu of waliin qabani manna fincaani seenu dhiisu.	6-Haajaaf yoo ta'e malee dubbachuu dhiisuu	8-Iddoo nafa itti dhiqatanitti fincaa'u irraa fagaachuu	10-Fixira fincaanii irraa of eeguu

Kitaabban wabii:

^[1] Fiqhu Muyassar fii dawâ€™il kitaabi wa sunnati-fuula 10-12

^[2] Madda olii

^[3] Sahiih Fiqhu Sunnah-1/94-95, Abu Maalik

^[4] Fiqhu waadih-1/36-37

Date Created

October 18, 2020

Author

admin